

การใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นรำตงกลุ่มสาระการ
เรียนรู้ศิลปะ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอนุบาลสังขละบุรี
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3

Using a participatory action research process for developed of a local curriculum
Ram Tong Dance for the students in level 4 in Primary School at
Anubansangklaburi School, Kanchanaburi Primary Education Service Office 3

สุภาศินีย์ ภูทัตตวง¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นรำตงกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอนุบาลสังขละบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2554 ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน ครูวิชาการ ครูผู้สอนกลุ่มสาระศิลปะ ผู้มีความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนอนุบาลสังขละบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 รวมทั้งสิ้น 93 คน

ผลการใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์และศึกษา

สาเหตุของปัญหา ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการแก้ปัญหา ขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติตามการวางแผน ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลและสรุปผล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามสำรวจสภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่นรำตง กลุ่มสาระศิลปะ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แบบสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการใช้สัมภาษณ์ผู้บริหาร ครูผู้สอนกลุ่มสาระศิลปะ ผู้มีความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยขั้นวิเคราะห์และศึกษาสาเหตุของปัญหา พบว่า ฝ่ายบริหาร ครูวิชาการ ครูผู้สอนกลุ่มสาระศิลปะ ผู้ปกครองนักเรียน ผู้มีความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีความเห็นว่าการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นรำตง ควรมีการปรับปรุงแก้ไขให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตร

¹ สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 นั้น ทุกฝ่ายต้องร่วมกันหาแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

ขึ้นวางแผนการแก้ปัญหา จัดทำหลักสูตรท้องถิ่นร่างตง หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบฝึก แบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ แบบสอบถามความคิดเห็น หลังเรียน คณะกรรมการติดตามการดำเนินงาน ได้แก่ ฝ่ายวิชาการ กำหนดกลุ่มเป้าหมายในการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่นร่างตง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ห้อง 2

ขึ้นปฏิบัติตามการวางแผน หลักสูตรท้องถิ่นร่างตงคือหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบฝึก แบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ หลักสูตรท้องถิ่นร่างตงมีประสิทธิภาพ 83.06/83.43

ขึ้นประเมินผลและสรุปผล หลักสูตรท้องถิ่น ร่างตง มีความเหมาะสม เนื่องจากนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์หลังจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสูงขึ้นเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 28.84 โดยภาพรวมมีความเห็นในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.71$) ทุกฝ่ายมีความพึงพอใจและภาคภูมิใจ

คำสำคัญ : กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นร่างตง

Abstract

The purposes of this participatory action research was to develop of a local

curriculum Ram Tong Dance by using a participatory action research process for the students in level 4 in Primary School at Anubansangklaburi School, Kanchanaburi Primary Education Service Office 3.

The samples were 93: the students in level 4 of academic year 2011, the director, the vice-director, academic teachers, advisers about local curriculum, parents and teachers in department of Art at Anubansangklaburi School, Kanchanaburi Primary Education Service Office 3.

The experimental instruments used questionnaires and interviews. Participatory Action research-PAR Design was used in this research. Using techniques of descriptive statistics, the researcher analyzed the data obtained in terms of mean scores (\bar{X}), standard deviation (S.D.)

The results of this research showed that (1) the analyze and study of problem cause method found that the general administration department, academic teachers, parents, advisers about local curriculum and students in level 4 view as the local curriculum Ram Tong Dance should relate with core curriculum and all department should solve problem together. (2) planning to solve problem method: make local curriculum Ram Tong Dance, unit plans, lesson plans, tasks, an achievement

test and questionnaires after study such as academic teacher who specify the samples in the experimental by using development of reading drill exercises was students in level 4. (3) action by planning method of local curriculum Ram Tong Dance were unit plans, lesson plans, tasks, an local curriculum achievement test the effect was 83.06/83.43 (4) evaluation method of local curriculum has appropriated because the achievement after experiment was highly $\bar{X} = 28.84$ the view result of students level 4 after learning activities $\mu = 4.7$

Keywords : a participatory action research process for developed of a local curriculum Ram Tong Dance

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการ ต้องการพัฒนาคนในชาติให้มีการศึกษาที่ดี เพราะการศึกษาคือเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้า และแก้ไขปัญหาต่างๆ ในสังคม การศึกษายังเป็นกระบวนการช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองตลอดชีวิต (หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551, หน้า 3-5) หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จัดทำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ขึ้นสำหรับท้องถิ่นและสถานศึกษาได้นำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและการ

จัดการเรียนการสอน เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย โดยคำนึงถึงการจัดโครงสร้างการเรียนการสอนของสถานศึกษาแบ่งออกเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ สถานศึกษาต้องนำโครงสร้างหลักสูตรไปจัดทำเป็นหลักสูตรสถานศึกษา โดยคำนึงถึงสภาพความเป็นอยู่ ความพร้อมทางสังคม เอกอัครราชทูต ภูมิปัญญาท้องถิ่น นอกจากนี้สถานศึกษาสามารถจัดทำสาระเพิ่มเติมโดยให้โรงเรียนดำเนินการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นในสภาพและบริบทของโรงเรียน

จากการประชุมผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ต้องการให้โรงเรียนส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นให้คงอยู่ในชุมชนต่อไปโรงเรียนจึงได้ประชุมปรึกษาหารือกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครูกลุ่มสาระศิลปะ นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียนและคณะกรรมการสถานศึกษาได้ข้อสรุปว่าควรส่งเสริม คือศิลปะการแสดง รำตอง โดยการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่โรงเรียนได้จัดทำไว้ ให้ตรงกับบริบทสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ด้วยความร่วมมือกันระหว่าง ผู้วิจัย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูกลุ่มสาระศิลปะ นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียนและคณะกรรมการสถานศึกษาร่วมกันศึกษาเอกสารต่างๆ

ตลอดจนกระบวนการในการจัดทำหลักสูตร จนได้ข้อสรุปว่า ควรใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมเข้ามาพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ไร่ตงในครั้งนี้และคาดหวังว่าผลการวิจัยนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นไร่ตง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอนุบาลสังขละบุรี ตั้งกีดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ห้อง 2 ของโรงเรียนอนุบาลสังขละบุรี จำนวน 42 คน ได้จากการจับฉลากมา 1 ห้องเรียน เนื่องจากจัดเด็กเข้าเรียนคละกันมาและไม่มี ความแตกต่างระหว่างห้องเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 5 คน ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 42 คน และวิทยากรท้องถิ่น จำนวน 2 คน รวม 93 คน

2. ขอบเขตเนื้อหาการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) มีขอบเขต กระบวนการวิจัยรูปแบบ 4 ขั้นตอน ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาจากแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้กำหนดเป็นขั้นตอนของรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ดังนี้ คือ ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์และศึกษาสาเหตุของ

ปัญหา ขั้นตอนที่ 2 วางแผนการแก้ปัญหา ขั้นตอนที่ 3 ปฏิบัติตามการวางแผน ขั้นตอนที่ 4 ประเมินผลและสรุปผล

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยกำหนดขั้นตอนดำเนินการ 4 ขั้นตอนคือ

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาความต้องการของผู้เรียนสำรวจสภาพปัญหา สาเหตุการแก้ปัญหา นัดหมาย สนทนากลุ่มร่วมกับผู้บริหาร ฝ่ายวิชาการ ครูกลุ่มสาระศิลปะ ตัวแทน ผู้ปกครอง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และผู้มีความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อร่วมกันจัดทำแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการเพื่อสำรวจสภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่นไร่ตง โดยร่วมกันกำหนดกลุ่มประชากรที่ต้องการเก็บ คือ ใช้แบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ห้อง 2 จำนวน 42 คน โดยการจับฉลาก เนื่องจากจัดเด็กเข้าเรียนคละกันมาและไม่มี ความแตกต่างระหว่างห้องเรียน และแบบสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการใช้เก็บข้อมูลผู้บริหาร ครูกลุ่มสาระศิลปะ ผู้ปกครอง นักเรียน และวิทยากรท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 2 วางแผนแก้ปัญหา พัฒนาหลักสูตรนัดหมายสนทนากลุ่ม โดยร่วมกันกำหนดหลักการและขั้นตอนในการยกร่างพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นไร่ตง ซึ่งการดำเนินการดังนี้ คือ 1) กิจกรรมการสนทนากลุ่มในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น 2) ยกร่าง

พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น 3) เก็บรวบรวมข้อมูล และ 4) วิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 การนำหลักสูตรไปใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายเพื่อหาประสิทธิภาพของหลักสูตร โดยทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สมาคมป่าไม้แห่งประเทศไทยอุทิส อำเภอบางบาล จังหวัดกาญจนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) มีขั้นตอน ดังนี้ 1) การทดลองแบบรายบุคคล 2) ทดลองแบบกลุ่มเล็ก 3) ทดลองแบบภาคสนาม นัดหมายสนทนากลุ่ม สรุปผลการทดลองใช้หลักสูตร ปรับปรุง/แก้ไข นำหลักสูตรมาใช้กับกลุ่มเป้าหมาย

ขั้นตอนที่ 4 การวัดผลและประเมินผล นำหลักสูตรมาลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ห้อง 2 โรงเรียนอนุบาลสังขละบุรี จำนวน 42 คน ทดสอบก่อนเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน ดำเนินการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่นร่างโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนประเมินผลการทดลองจากผลการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

จากผลการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นร่าง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดย

ใช้กระบวนการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมสรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1. ชั้นวิเคราะห์และศึกษาสาเหตุของปัญหา ผู้วิจัยได้สำรวจสภาพปัญหาและความคิดเห็นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นร่างจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ฝ่ายบริหารงานวิชาการ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ ผู้ปกครองนักเรียนและวิทยากรท้องถิ่น ต้องการหลักสูตรท้องถิ่นร่างที่มีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 สื่อวัสดุ อุปกรณ์ ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เหมาะสมกับเนื้อหาสาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ ควรมีการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรท้องถิ่นร่าง ให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 โดยทุกฝ่ายต้องร่วมกันหาแนวทางในการแก้ไขปรับปรุง

2. ชั้นวางแผนการแก้ปัญหา ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือจากผู้ร่วมวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการ โรงเรียนและรองผู้อำนวยการ ครูวิชาการ ครูผู้สอนกลุ่มสาระศิลปะ ผู้ปกครองนักเรียน ผู้มีความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมและร่วมกันในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นร่าง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการสนทนากลุ่มแต่งตั้งคณะทำงาน ร่วมกัน กำหนดกลุ่มเป้าหมายในการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่นร่างคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ห้อง 2

3. ชั้นปฏิบัติการตามการวางแผน
 คณะทำงาน ได้แก่ ครูผู้สอนสาระการเรียนรู้
 ศิลปะ ดำเนินการร่างแผนการจัดการ
 เรียนรู้ แบบทดสอบ แบบสอบถามความ
 คิดเห็น หลังเรียน โดยมีค่าดัชนีความ
 สอดคล้อง ระหว่าง 0.60-1.00 และค่า
 ประสิทธิภาพของแบบฝึกแบบรายบุคคล
 เท่ากับ 65.56/65.71 ค่าประสิทธิภาพแบบ
 กลุ่มเล็ก เท่ากับ 74.26/74.60 และค่า
 ประสิทธิภาพแบบภาคสนาม เท่ากับ
 83.06/83.43 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่
 กำหนดไว้คือ 80/80 ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้
 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ได้ค่าความยาก
 ง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.20-0.75 และค่าอำนาจ
 จำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.20-1.00 และค่าความ
 เชื่อมั่น ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.96

4. ชั้นประเมินผลและสรุปผล ได้นำ
 เครื่องมือ ไป ทดลอง ใช้กับ นักเรียน
 กลุ่มเป้าหมาย นำข้อมูลมารวบรวม วิเคราะห์
 ข้อมูล เพื่อ สรุปผลการศึกษา การใช้
 กระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
 เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นร่าตงกลุ่มสาระ
 การเรียนรู้ ศิลปะ นักเรียน ระดับ ชั้น
 ประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอนุบาลสังขละ
 บุรี ได้ผลตรงตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้
 ประสบความสำเร็จในการพัฒนาที่มี
 ประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวม
 ข้อมูลดังนี้

4.1 นำแผนการจัดการเรียนรู้
 หลักสูตรท้องถิ่นร่าตง ทดลองใช้กับนักเรียน
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ห้อง 2 โรงเรียน

อนุบาลสังขละบุรี ปีการศึกษา 2554 ผลการ
 วิเคราะห์ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 ก่อนเรียนคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 17.14
 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 6.02 คิดเป็น
 ร้อยละ 48.98 หลังเรียนคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ
 27.19 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 3.76
 คิดเป็นร้อยละ 77.69 สรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์
 ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
 หลักสูตรท้องถิ่นร่าตง ของนักเรียนชั้น
 ประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอนุบาลสังขละ
 บุรี ที่ได้รับการสอนโดยใช้หลังการเรียนมี
 การพัฒนาขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 28.84

4.2 สอบถามความคิดเห็นของ
 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภายหลังเรียน
 โดยใช้หลักสูตรท้องถิ่นร่าตง พบว่า ผลการ
 วิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนหลังการ
 เรียนด้วยหลักสูตรท้องถิ่นร่าตง โดยภาพรวม
 พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นใน
 ระดับมากที่สุด ($\mu = 4.71, \sigma = 0.58$) เมื่อ
 พิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากมาก
 ไปน้อย พบว่า ลำดับที่ 1 ด้านประโยชน์ของ
 หลักสูตร ($\mu = 4.82, \sigma = 0.42$) ลำดับที่ 2
 ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ ($\mu = 4.70, \sigma =$
 0.63) และลำดับที่ 3 ด้านกิจกรรมการเรียน
 การสอน ($\mu = 4.60, \sigma = 0.70$) ผลการ
 สอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้น
 ประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอนุบาลสังขละ
 บุรี จำนวน 42 คน ผลการวิเคราะห์ความ
 คิดเห็นของนักเรียนหลังเรียนด้วยหลักสูตร
 ท้องถิ่นร่าตง พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียน
 อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุดทุกด้าน

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอนุบาลสังขละบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 สามารถนำไปสู่การอภิปรายผลได้ดังนี้

1) ชั้นวิเคราะห์และศึกษาสาเหตุของปัญหาทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือ มีการแสดงความคิดเห็นที่หลากหลายทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลสามารถนำมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดวิธีการ รูปแบบ เนื้อหา ในการจัดทำนวัตกรรมเพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นรำดง มีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลสังขละบุรี สอดคล้องกับ ปิยพร ชุมจันทร์ (2546) ซึ่งใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การผลิตเสื่อกก ของโรงเรียนนาหนังพัฒนศึกษา อำเภอโพธาราม จังหวัดหนองคาย พบว่า ทุกขั้นตอนของกระบวนการวิจัย สามารถระดมผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น สนับสนุน ปรีกษา ข้อเสนอแนะ และการแก้ไขปัญหาต่างๆ มีการประสานงานกันในลักษณะเครือข่ายชุมชน เห็นคุณค่าต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

2) ชั้นการวางแผน ซึ่งขั้นนี้ได้ดำเนินการกำหนดผู้รับผิดชอบ ในการดำเนินการ ได้แก่ ครูผู้สอนสาระการเรียนรู้

ศิลปะ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ นวัตกรรม การเรียนการสอน แบบทดสอบ แบบสอบถาม ความคิดเห็นหลังจากการเรียนการสอน ครูผู้สอน สาระ การ เรียน รู้ ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นผู้ร่วมทดลองกับผู้วิจัย ฝ่ายบริหารและครูวิชาการเป็นผู้ติดตามการดำเนินงาน คณะทำงานทุกคนได้ศึกษาข้อมูล การจัดทำเป็นอย่างดีพร้อมกำหนดเป็นรูปแบบของการดำเนินงาน ที่สมบูรณ์ สอดคล้องกับ รัชภูมิ แซ่ไซ้ (2546) ได้ศึกษา การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ พบว่า ทุกขั้นตอน ในกระบวนการวิจัยสามารถระดมการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ซึ่งมีส่วนร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ตามกระบวนการวิจัยอย่างสม่ำเสมอ และทุกคนเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ

3) ชั้นปฏิบัติการตามการวางแผน ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ได้ลงมือปฏิบัติการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตรท้องถิ่นรำดง จำนวน 4 หน่วยการจัดการเรียนรู้ จำนวน 40 ชั่วโมง กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ห้อง 2 สอดคล้องกับ ศิริวรรณ บุญสินธุ์ (2548) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของโรงเรียน วัดเทพประทาน โดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม พบว่า ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ต้องมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนที่มีส่วนเกี่ยวข้องแบ่งหน้าที่

ชัดเจน ทุกคนรู้จักหน้าที่ การให้กำลังใจจากผู้บริหาร การทำงานเป็นขั้นตอนและเป็นทีม จะส่งผลให้หลักสูตรสถานศึกษามีประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพ

4) ขึ้นประเมินผลและสรุปผล พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนหลังเรียน พบว่าความคิดเห็นของนักเรียนอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุดทุกด้านข้อเสนอแนะของนักเรียนส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนรายวิชาที่ให้ทั้งความรู้ สนุกสนาน เพื่อดึงดูด กระตุ้นความสนใจ นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นในชุมชน และบุคคลทั่วไปได้รับชม ผู้ปกครองนักเรียนให้ความสนใจต้องการให้โรงเรียนพัฒนาการเรียนอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ พะนอรัตน์ ชุนหวานิช (2550) ได้ทำการวิจัยแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วงชั้นที่ 3 ปีที่ 3 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วงชั้นที่ 3 ปีที่ 3 อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอน ทุกขั้นตอนของกระบวนการวิจัย สามารถระดมผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้เข้ามามีส่วนร่วมในการ

แสดงความคิดเห็น ให้การสนับสนุน ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ และการแก้ไขปัญหาต่างๆ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

จากข้อค้นพบของการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำหลักสูตรท้องถิ่นรายวิชา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ขณะดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ครูต้องมีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือ นักเรียนที่ไม่เข้าใจ ระหว่างการใช้ลงมือปฏิบัติอาจพบอุปสรรค ครูผู้สอนต้องคอยช่วยชี้แนะหรืออธิบายช่วยเหลือนักเรียนตลอดเวลา การเรียนการสอนอาจเกินเวลาที่กำหนด อาจต้องใช้เวลาแนะนำ อธิบายหรือยกตัวอย่างเพิ่มเติมซึ่งครูอาจยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม หรืออาจต้องใช้เวลาในห้องเรียนในการแก้ปัญหาให้คำแนะนำนักเรียนเป็นรายบุคคล

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในรายกลุ่มสาระอื่นต่อไป และมีรูปแบบการวิจัยที่หลากหลาย เพื่อสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและหลักสูตรสถานศึกษาในการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

บรรณานุกรม

- ณริศรา พุกกะวัน. (2547). แนวทางพัฒนาหลักสูตรเรื่องท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ เรื่องเครื่องปั้นดินเผา โดยการใช้ DISCIPLINE – BASED ART EDUCATION เป็นฐาน โรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสุโขทัย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีนาฏศิลป์ศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปิยพร ชุมจันทร์. (2546). กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การผลิต เตือกก ของโรงเรียนนาหนังพัฒนศึกษา อำเภอพนพิสัย จังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พะนอรรัตน์ ชุนหวานิช. (2549). การศึกษารูปแบบกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ช่วงชั้นที่ 3 จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- รุจิร ภู่อาระ. (2545). การพัฒนาหลักสูตร : ตามแนวปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : บุกพอยท์.
- รัชภูมิ แซ่ไข่. (2546). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาสถาบันราชภัฏเชียงราย. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัยแลสถิติ บัณฑิตวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุภาวศ์ จันทวานิช. (2547). การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ .กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน : กรทรวงศึกษาธิการ.
- Saylor, J.G., Alexander, W.M. and Lewis, A.J. (1981). **Curriculum Planing for Better Teaching and Learning**. New York : Holt Rinehart and Winston.